

عنوان مقاله:

سازمان فضایی شهر اشکانی شهرتیه، درگز، شمال شرق ایران

محل انتشار:

پژوهشنامه خراسان بزرگ، دوره 10، شماره 34 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

حسن نامی - عضو هیئت علمی گروه باستان شناسی دانشگاه نیشابور

سید مهدی موسوی نیا - عضو هیئت علمی گروه باستان شناسی دانشگاه نیشابور

خلاصه مقاله:

شهر حامل روح جامعه و آینه تمام نمای کیفیت جوامع انسانی است. در ایران باستان، شهر موجودیتی است وابسته و قرین به اراده شاهی و در پی آن کیفیت این موجودیت شهری، همسو با خواست شاه قابل تعریف و ارزیابی است. شهرتیه از شهرهای دوره اشکانی در شمال شرق ایران است. در دومین فصل مطالعات میدانی محوطه، بقایای برخی از عناصر فضایی این شهر یافت گردید. این عناصر فضایی شامل استحکامات دفاعی، دروازه، ارگ، شارستان، منطقه صنعتی و سیستم فاضلاب شهری است. کیفیت انتظام این عناصر شهری، با نگاه پادشاهان اشکانی به شهر هم وزن است. این نگاه در بافتار تاریخی و جغرافیایی شهرتیه بار معنایی بیشتری می یابد. همجواری شهرتیه و درگز با نسا و ترکمنستان، در کنار داده های باستان شناسی محوطه نشان می دهد شهرتیه از اولین شهرهای ایجاد شده توسط اشکانیان در شمال شرق ایران است. بر این اساس، کیفیت سازمان فضایی شهرتیه به نمایندگی از شهرهای اوایل دوره اشکانی، مبین نگاه پادشاهان اوایل دوره اشکانی به مقوله شهر و شهرنشینی است. با استناد به داده های باستان شناسی، بارزترین مشخصه عناصر فضایی شهرتیه، قابلیت تفکیک پذیری آن ها از یکدیگر است. ارگ، شارستان و منطقه صنعتی از یکدیگر جدا بوده و توسط باروی سراسری و خندق بیرونی محدود شده اند. تنبوشه های سفالی شهر نیز که در پایین دست شهرتیه یافت شده است بر گمان شهری از پیش طراحی شده می افزاید. با نگاهی کلان تر به شهر، در آن سوی عناصر شهری، نمایندگان طبقات اجتماعی اشکانی دیده می شود که کاوش های باستان شناسی حضور برخی از آن ها را در شهرتیه گزارش داده است. نخبگان سیاسی-اجتماعی، جنگاوران و صنعتگران سه طبقه اجتماعی هستند که در جامعه اوایل اشکانی شهرتیه حضور دارند. درنهایت، گمان می رود اشکانیان به پشتوانه چنین کیفیت های متعالی انتظام های شهری که انتظام سیاسی-نظامی نیز از آن مستفاد می گردد، به گسترش قلمرو خود از مرزهای محدود شمال شرق به کل ایران پرداختند و بدین طریق خیز بلندی برای جانشینی سیاسی هخامنشیان در ایران برداشتند.

کلمات کلیدی:

Shahr-Tepeh, City, Parthian Period, Spatial organization, Northeast of Iran, Dargaz

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2030400>

